

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

There are no translations available.

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Родил се в суровата и снежна планина Родопи, Орфей е планинец в истинския смисъл на думата. Жилав, способен да понесе и най-големите страдания, и в същото време крехък като цвете. Той е наследник на царски род: според легендата дядо му Харопс е получил царската власт от самия Дионис [\[1\]](#) ; Баща му Ойагър също е тракийски цар. Загубил много рано майка си Калиопа, той е отгледан от една жрица в светилището. От малък е бил подготвян за жрец и цар. Като юноша е изпратен да продължи обучението си при египетските жреци, а след това при финикийците. За известно време учител му е кентавърът Хирон, син на Зевс, а негов съученик по това време е бъдещият цар Язон. Тяхното лично познанство и дружба след това става причина Орфей да бъде поканен на кораба „Арго“.

Още през първата си обиколка в най-известните градове и светилища около Тракийско море Орфей става известен със своята музика и поезия. Той осъзнава, че музиката, писмеността и търговията движат новия свят. Градовете около морето са средища, в които хората могат да изградят нови взаимоотношения. Знанията, които са натрупани в светилищата в Родопите и в Египет, могат да променят света, без да се пролива кръв, без да се размахва меч. Възхищението, което той предизвиква с песните и с поезията си са сила, която може да бъде използвана.

При втората си обиколка, вече заедно с аргонавтите Орфей е цар и жрец. Това му дава право да спре кораба „Арго“ на о. Самотраки, където се провеждат мистериите на кабирите [\[2\]](#) . Там Орфей извършва посвещение на всички аргонавти. Самият факт, че може да извърши такова посвещение означава, че той е посветен от най-висока степен [\[3\]](#)

. За пример според Е. Гилбърт

[\[4\]](#)

в годините на Римската империя култът към Митра има седем нива (степени) и те са:

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

? „Гарван” със символ Луната;

? „Тайнствен учител (Окулт) със символ Меркурий;

? „Войн” със символ Венера;

? „Лъв” със символ Слънцето;

? „Персиец” със символ Марс;

? „Вестител на слънцето” със символ Юпитер;

? „Баща” със символ Сатурн.

Посвещението на Орфей сплотява аргонавтите и той става духовен водач на похода за златното руно. Като се има предвид, че аргонавтите са около 50 души и в момента на тръгването 8 от тях са царе: Язон, Орфей, Авгий, Нестор, Ойлей, Тидей, Цефей, Пелей, а 6 са царски синове: Адмет, Акаст, Кастор, Полидевк, Мелеагър, Тезей, става ясно, че това е цветът на народите, живеещи около Тракийско море през XIII в. пр. н. е. Походът продължава около 5 години, през което време аргонавтите са се опознали, имали са възможност да оценят таланта и възможностите на всеки от тях. Именно там Орфей изпреварва по слава Тамирис [\[5\]](#) и става духовен водач на целия древен свят. Почитан от царе и герои, той е кумир за хората, живеещи около Тракийско море.

Завърнал се при своите на планината Родопи Орфей осъзнава, че светът може да бъде променен. Неговото поколение от градовете и островите по Тракийско море е било възпламенено от разказите за героични подвизи, за благородство, за слава, за любов, която променя сърцата и духовния свят на хората.

Според траколожката Мая Върбанова беотите са били изтласкани още през 1360 г. пр. н. е. от района на планината Хеликон, недалеч от Парнас. Това е дело на Евмолп и Музей (ученик на Орфей, според една версия след смъртта на Орфей лирата му преминала у Музей), чрез които траките завладяват светилищните места Делфи и Елевсин. Евмолп бил поет и цар, владеел е районът по поречието на Марица (Хебър) с основен град днешния Пловдив. Вероятно затова едно от първите имена на Пловдив е Евмолп (Евмолпия). Павзаний казва, че „Евмолп, тракийският цар, идва на помощ на Елевсин във войната с Атина, остава там и основава мистериите, като поставя началото на жреческия род Евмолпиди.” [\[6\]](#)

Независимо от това, че скоро след завладяването на Елевсин Евмолп е убит от гръцкия цар Ерехтей, в чест на когото гърците издигнали Ерехтейона на Акропола, в светилището в Елевсин жреци са Евмолпидите – тракийски жречески род. Името на Евмолп означава „сладко пеещ”. Той е написал „Телстай” – свещени песни, които се пеели по време на Елевсинските мистерии.

Музей (когото някои считат за баща на Евмолп) също е свързан с мистериите в Елевсин и Делфи. Той се преселва да живее в гр. Пиерия (близо до Олимп).

Лин е считан за брат на Орфей. Той е голям музикант и поет. Бил учител на Херкулес по музика и поезия. Херкулес нямал чувство за музика и поезия и Лин непрекъснато го хокал. Изнервеният Херкулес го убил с лирата му при една от свадите. Лин е създателят на най-скръбната поезия (лунната поезия). Той изобретил триструнната лира и поетичния ритъм. За него Хезиод разказва, че „всички смъртни певци и китаристи го оплаквали по пирове и хороводи, като започвали и завършвали с Лин.”

Вероятно Орфей, който имал неповторим талант на поет и музикант, небесен глас, който бил обучен на всички жречески тайни, притежавал гадателска дарба е обиколил познатия по това време свят и се запознал с най-видните герои, поети и музиканти на своето време. Той е бил обкръжен от творчеството на такива таланти като Лин, Евмолп, Музей, Тамирис и не е могъл да продължава да живее според старите родово-религиозни правила. Тези правила повелявали тайните да се предават само на посветени, да се почитат божествата чрез жертви (на някои места дори човешки жертвоприношения – според Херодот), златото да се използва преди всичко при религиозните обреди, а не за търговия и обмен. Орфей осъзнавал, че промяната на тези правила ще бъде гибелна за самия него, но ще промени света за всички други.

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

Именно в това се състои трагизмът на Орфей – той помогнал да се изнесат познание и култура от Родопите, от тракийското светилище към Гърция и гръцките светилища, но не успял да промени тракийските жреци и траките. Опитът му да спре проливането на кръв и жертвоприношенията в светилището в Родопите не успял.

Третият поход на Орфей към Гърция бил след като се завърнал от Колхида с аргонавтите. Той започнал да ръководи мистериите на о. Самотраки, в светилищата на Елевсин и Делфи. Ето какво пише по този повод Никола Гигов [7] : „Орфей дошъл в Тесалия, в планината Темпе като върховен жрец на Тракия, за да посвети в тайните гръцките си ученици и да бъде признат и от гърците като Върховен жрец. Посвещението на гърците в тайните на Дионис ставало нощем и рано сутрин. Това били странни шествия. Всички се придвижвали към клисурата на Темпе. Вървели на групи, всеки водач носел лампада. Първата група била от юноши, облечени с ленени туники, окичени с бръшлян и държачи в ръце по една дървена чаша – символ на живота. Новопосвещаваните вървели след юношите, в друга група, край шумящата вода, край чистите извори, край росните гори. След тях вървели вдъхновените (посветените в тайните), а след тях – онези, които оплаквали свои близки. Всяка група била с различни одежди и наметала. При изгрев слънце шествието достигало храма. С изгрева започвали да пеят химни. Бронзовите врати на храма се отваряли. И там се появявал Орфей. Той бил облечен в пурпурни одежди, с лира от слонова кост и злато в ръка. Изричал: „Помощ на слабите, утешение на страдащите, надежда за всички!“ Тези негови думи тръгнали през вековете.”

Мистериите на о. Самотраки, в Делфи, Елевсин били грандиозни представления, на които се отивало със специални дрехи, декламирали се стихове и молитви, пеели се песни. Неслучайно по подобие на мистериите впоследствие възниква театърът като вид изкуство. В началото се показвали само нови театрални творби (трагедии и комедии), а след това започнали да показват отново драмите на класиците – Есхил, Еврипид, Софокъл, Аристофан и др

Духовната и творческа енергия, внесена от Орфей и орфистите, задвижила с мощна сила художествената култура, науката и живота в гръцките градове. За да спре разприте между градовете-държави в Гърция Орфей създал нравствен, правен и религиозен арбитраж към светилището в Делфи – Амфикионите. Това бил върховен арбитражен съд, решенията на който били задължителни за 12^{-те} гръцки градове-държави. По този начин Амфикионите, които били тракийски жреци, пазени от тракийска гвардия, се превърнали в обединителен фактор за Гърция. Постепенно, ръководени от единни закони и религиозни правила, воюващите помежду си градове-държави се превърнали в държавата Гърция (Елада).

А траките, които според Херодот, били най-многобройни след индийците, останали разединени. Дори Орфей не успял да ги промени и да ги обедини. Напротив, обидени от опитите му да промени древните култове, те го изправили пред съда на жреците.

Едуард Шюре

[8] описва този момент така:

„Най-старият жрец го предупреждава:

– Орфей, ти, който бе издигнат от нас за Върховен жрец и цар и ти дадохме мистичния скиптър! Ти царуваше над Тракия с духовното си и царствено изкуство! Ти издигна в тая страна храмове и даде възможност слънцето на Дионис да освети тайните. Обаче не знаеш какво те заплашва! Ти, който предсказваше бъдещето и който отдалеко си разговарял с учениците си, появявайки им се в съня им! Ти не знаеш какво става около тебе... Хиляди тракийски ратници са се установили на лагер в подножието на тази планина и утре ще нападнат храма.”

Според Шюре, Орфей сам предал мистичния скиптър, короната си на тракийски цар и тръгнал сам, с едно дете – ученик от храма в Делфи, по пътеката от храма към лагера на тракийските ратници и вакханките на тесалийската жрица Аглаоника. Вакханките се нахвърлили върху него и, изпаднали в „свещен бяс”, го убили и го разкъсали. Захвърлили главата и лирата му в Хебър (Марица), които по-късно водата изхвърлила на о. Лесбос, където били погребани с почести. Капките кръв на убития певец напоили земята и от тях поникнало Орфеевото цвете, наречено Силивряк.

Историците са единодушни в твърденията си, че Орфей е умрял от насилствена смърт. Като познаваме силата на тракийската гвардия и по-специално на бесите, непобедени от никого, кой би могъл да убие Орфей в централното светилище на Дионис? Предполага се, че това са жреците на Дионис, които го осъдили за измяна към древния култ. Така траките, изпускайки момента да приемат промяната, носена от Орфей и неговото обкръжение – Лин, Музей, Евмолп, Тамирис, практически се изолирали от модерния свят. Те опазили култа към Дионис непроменен повече от хиляда години. През 335 г. пр. н. е., когато в светилището бил приет Александър Македонски, традициите били същите, както преди хиляда години. Такива били те и през 59 г. пр. н. е., когато до оракула се допитал и Гай Октавий, бащата на император Октавиан Август. Но през тези десет и повече века Тракийско море било станало вече Бяло море. Орфизмът се превърнал в Питагорейство и Платонизъм, повечето хора не били чували за Тамирис, Лин, мислели, че Орфей е мит и познавали само Омир.

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

Осъждането и убийството на Орфей е повратна точка в съдбата на траките. Втората повратна точка е унищожаването на гр. Троя, съюзник на траките (а може би тракийски град). Това става едно поколение след Орфей. И тук има предателство. Наследникът на Орфей, цар Рез не е поет и музикант, а войн и пълководец. Жреците никога не са допуснали нов поет и музикант за цар. Той се бие на страната на троянците и загива край стените на Троя. Наследен е от цар Полиместор. Когато Троя е в тежко положение цар Приам изпраща най-малкия си син Полидор при Полиместор с голямо богатство да иска нови тракийски бойци за защитата на Троя. Полиместор убива сина на Приам, взема съкровищата му и се присъединява към ахейците (гърците). Троя пада.

Диодор съобщава за надмощието в Егейско море: „След Троянската война морето владеели:

? Лиди и Меони – 92 години;

? Пеласги – 85 години;

? Траки – 79 години;

? Родосци – 23 години;

? Фриги – 25 години;

? Кипърци – 33 години;

? Финикийци – 45 години.” [\[9\]](#)

Тракийското влияние отслабва. В същото време орфизмът се разпространява в целия

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

район, в земите около Средиземно море. По този въпрос Н. Гигов пише, че „В Делфи има следи от тройната връзка: Родопите – Гърция – Италия. От Родопите учението се пренася в Делфи, а оттам в град Гела – Сицилия, където била намерена прочутата ваза с изображението на Орфей „Траки, заслушани в Орфей“.

По този начин могат да се реставрират „лъчовите“ на Орфеевото учение. Чрез Йолк, Коринт и Микена – лъчът към Колхида. Чрез Елевсин и Самотраки – посоките към Египет. Чрез Солун – посоките към Рим. Чрез Делфи – посоките към цяла Гърция и Южна Италия. Чрез град Либетра и областта Пиерия (до Олимп) – влиянието към Македония. Чрез остров Лесбос – към Мала Азия. Чрез Троя и Йония – влиянието му към Финикия.” [\[10\]](#)

В древна Гърция орфизмът почти триумфира. Сократ, Платон, Питагор са орфисти. Питагор е най-дълбоко свързан с Орфей. Той създава прочутата питагорейска школа, въвел степени на посвещение, опитал се да дешифрира значението на числата, изучавал тоновете на Космоса. Проповядвал, че Земята е кръгла.

Правени са много опити да се заличи името на Орфей. За това говорят действията на тирана Пизистрат (VI в. пр. н. е.). Това е „златният век“ на Гърция. До тогава поемите на Омир се разпространявали устно. Пизистрат възложил на трима поети да ги съберат и да ги запишат, като плащал по един обол за всеки записан Омиров стих. Един от събирачите, поетът Ономакрит, в процеса на събирането научил и много стихове, които били на Орфей. Той събрал безплатно и тях и така съставил книгата „Оракули“. Разгневеният Пизистрат осъдил поета Ономакрит на смърт, но той избягал при враговете на гърците – персите, където останал до края на живота си. Ономакрит ценял повече книгите на Орфей от тези на Омир и не си позволил заради заплащането да ги припише на Омир.

През V – IV в. пр. н. е. започва гонението на орфистите и опит да се заличи името на Орфей. Сократ е бил осъден за изнасяне на тайни от мистериите и изпил чашата с отрова. Къщата на Питагор, в която е бил той с 40 негови ученици, е била подпалена и загиват той и 38 ученици. През 355 г. пр. н. е. Филомел, като управник на Фокида, „събрал много войници, завзел светилището на Делфи, убил тъй наречените Тракиди (жречески род с тракийски произход), понеже му се противопоставили, и им конфискувал имотите.” [\[11\]](#)

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Written by Admin

Tuesday, 25 March 2014 12:09 - Last Updated Tuesday, 25 March 2014 12:10

Почти цяло хилядолетие след като Орфей бил осъден от жреците на централното светилище на Дионис в Родопите, неговото влияние и чрез него влиянието на траките в Делфи продължило от XIII в. пр. н. е. до IV в. пр. н. е. С унищожаването на Делфийското светилище и гонението на орфистите постепенно реалните факти се заличили и останал митът за Орфей.

Ето как Едуард Шюре и Никола Гигов резюмират значението на орфеевото дело: „Значението на Орфей за Гърция е мащабно. Той въвел ритуалите в Темпе, мистериите в Елевсин, законите в Делфи, музиката и поезията в цяла Гърция. Орфей станал духовен обединител на гръцките градове-държави, предтеча на една нова цивилизация, която по-късно през архаичния и особено през класическия период ни възхищава със своето изкуство.” Нека заключим тази част за Орфей и Гърция отново с думи на Шюре, публикувани на гръзки език: „По този начин Словото на Орфей тайнствено бе просмукано от жилите на Елада чрез тайните на светилищата. И душата на Орфей стана душа на Гърция.” [\[12\]](#)

Впоследствие, когато елинската култура става основа на съвременната европейска и световна култура, душата на Орфей става душа на Европа и на света.

[\[1\]](#) По Ив. Венедиков, „Медното гумно на българите”

[\[2\]](#) От финикийски – велики богове – древни предгръцки или семитско-гръцки божества на плодородието, олицетворение на природните сили, почитани предимно по малойзийското крайбрежие

[\[3\]](#) Степените на посвещение са били седем, също както и при митраизма

[\[4\]](#) Е. Гилбърт „Великите магове”, стр. 91-95

[5] Славния тракийски поет и певец, дръзнал да се мери с музите и ослепен за дързостта си, цар на областта Атон

[6] Павзаний, Виж Богдан Богданов, „Орфей и древната митология на Балканите”, С., 1991, стр. 77

[7] Никола Гигов „Тайните на Орфей”, стр. 101

[8] Едуард Шюре, “Les grands initiales”, преведена през 1981 г. на гръцки език

[9] Калин Порожанов, „Сведение на Диодор за надмощията по море в Егейския басейн през XIII – VIII в. пр. н. е., „Векове”, кн. 2/1984 г.; вж и <http://bgrod.org/Traki/index.php?p=Diodor>

[10] Н. Гигов, „Тайната на Орфей”, стр. 104

[11] Диодор, „Библиотека” (за Филомел), виж „Извори”, С., 1949, стр. 194

[12] Н. Гигов, „Тайната на Орфей”, стр. 106